

Povzetek ugotovitev o stanju in perspektivahj ravnanja z vodo v Sloveniji (vir: Zbornik posveta 13.6.2008, Portorož) – zbornik posveta

**za Svetovni dan voda, 22. marec 2009
(20. marec 2009, Sečoveljske soline)**

Institucionalna in finančna učinkovitost upravljanja voda v Sloveniji (ga. Stanka Koren iz Agencije Republike Slovenije za okolje): Stanje je zaskrbljujoče, saj pri upravljanju z vodami manjkajo številni operativni zakonski in strokovni dokumenti ter z vodarskim znanjem opremljeni strokovnjaki. Problem predstavlja tudi finančna šibkost celotnega sektorja.

Obstoječe upravljanje z vodami v Sloveniji – varstvo pred poplavami in sušami (dr. Franci Steinman iz Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo): Primeri iz prakse varstva pred naravnimi nesrečami zaradi pojavov visokih voda in suš kažejo, da se pretežno ukvarjamo z zmanjševanjem nevarnosti oziroma odpravo vira nevarnosti, čeprav bi bilo treba v večji meri podpreti tudi ukrepe za zmanjšanje ranljivosti. Iz sredstev vodnega sklada bi morali podpirati tudi samozaščitne ukrepe in aktivno preprečevati neželjene posledice poplav (napovedovanje in spremljanje, začasni umik iz ogroženih območij...).

Odnos države do urejanja vodotokov (g. Plestenjak Igor): Politika so sedaj ni izdelala srednjeročnega programa urejanja voda v Sloveniji in skozi daljše obdobje definirati in vzdrževati določenega obsega vodarskih del. Le tako bi se lahko zagotavljala kritična masa strokovnjakov, načrtovalcev, projektantov in izvajalcev za tako specifična dela.

Odnos družbe do podzemnih voda (dr. Miran Veselič). S pomembnimi težavami pri varstvu podzemne vode in zagotavljanju zadostnih količin dobre pitne vode se v Sloveniji srečujemo v predelih z naravnim pomanjkanjem ali slabe kakovosti virov podzemne vode. To so predeli severovzhodne Slovenije oziroma Prekmurja in priobalnega pasa. Rešitve je treba iskati izven okvira podzemnih vod. Ustrezne rešitve lahko najdemo le v okviru integralnega gospodarjenja s podzemnimi in površinskimi vodami, ki pa še ni zaživelo.

Implementacija vodne direktive na področju načrtovanja: (dr. Aleš Bizjak iz Inštitut za vode Republike Slovenije): Inštitut za vode Republike Slovenije in Geološki zavod Slovenije je v letu 2008 pripravilo strokovne predloge pomembnih zadev upravljanja voda in osnutke načrtov upravljanja voda na vodnem območju Donave in Jadranskega morja. Dokumenti so objavljeni na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor RS. Sedaj teče 6 mesečni rok za posredovanje pripomb. Leto dni po objavi osnutkov mora MOP objaviti končne oblike dokumentov za prvo načrtovalsko obdobje od 2009 do 2015.

Slovenija in meddržavno sodelovanje – voda kot razvojna priložnost Slovenije (Dr. Mitja Bricelj iz MOP): Slovenija ima v obdobju podnebnih, energetskih in ekonomskih zaostretev na voljo bogate vodne vire in gozdove. V času predsedovanja Svetu EU je Slovenija izvajala promocijo dobrih praks na področju čezmejnega sodelovanja (Partnerstvo za Savo, predlog za pripravo Strategije za Jadran). Pripravlja strategijo za trajnostno upravljanje z obalnimi in morskimi viri. Zagotoviti je treba še ustrezno načrtovanje, rabo in vzdrževanje vodnih virov na lokalni ravni ter krepiti načrtovanje na regionalni ravni.

Upravljanje mokrišč (dr. Mihael J. Toman iz Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani). Z mokrišči ne znamo upravljati in ne prepoznamo tveganj, ki nastajajo pri sanacijah takih predelov poudarja. Ekološko mokrišča razumemo kot naravne čistilne naprave, saj pretvarjajo in obenem imobilizirajo številne anorganske in organske snovi. To pa ne pomeni, da mokrišča lahko povsem izkoristimo kot cenene razbremenjevalnike odpadnih voda, saj lete poleg visoke koncentracije organskih in hranilnih snovi pogosto vsebujejo toksične snovi, ki se z leti v njih nalagajo (in ne preprosto izginejo!). Zaradi tega so lahko posledično sekundarni vir polucije. Ravnanje z njimi mora biti torej zelo preudarno. Sanacije predelov, v katere so se preko let usedle velike količine nevarnih snovi so tako lahko prej nevarne kot koristne.

Potreba po ekosistemskem upravljanju z vodami (dr. Lidija Globevnik iz Inštituta za vode Republike Slovenije). Za trajnostno in s tem nujno celostno upravljanje voda je pomembno analizirati procese preteklega dogajanja na porečju/povodju, ki postane naš »ekosistem«. Poznati moramo sedanje stanje voda in imeti sposobnost napovedovanja posledic možnih posegov v vodne ekosisteme. Načelo »maksimalnega donosa enega vira« moramo zamenjati z načelom »samovzdrževanja sistema«. Trajnost donosa vira (sustainable yield), čemur sledi sektorski način gospodarjenja, ni več pomembna, temveč je pomembna trajnost ekosistema (sustainable ecosystem). Ekosistemsko upravljanje voda zahteva učenje na lastnih napakah, biti mora prožno in imeti mora vzpostavljen sistem povratnega informiranja.

Ekološke obnove degradiranih vodnih območij (Mag. Andrej Sovinc iz Krajinskega parka Sečoveljske soline). Z ustreznim postopkom izvedbe ekološke obnove se je doseglo dobro stanje voda in ugodno stanje habitatov in vrst v Sečoveljskih solinah. Za uspešno izvedbo ekoloških obnov je treba imeti jasno določene in ne previsoke cilje. Izkušnje v Sloveniji žal kažejo, da je za ekološke obnove namenjenih premalo denarnih sredstev (za odkup/odškodnino za zemljišče, izvedbo del, predvsem pa za spremljanje stanja in upravljanje z območjem) in da je osveščenost prebivalstva o problemih degradiranih območij in možnosti ekološke obnove, premajhna.

Sociološka refleksija odnosa do vode v Sloveniji (Dr. Drago Kos iz Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani). Varovanje vode je v družbi dojet kot pereč okoljski problem, vendar so razlogi za slabo prakso med javnostmi spregledani. Opraviti imamo z dokaj značilnim samoslepilnim obrazcem javno-mnenjskega dojetanja neprijetnih dejstev, t.j. nagnjenje k premoščanju ali celo prikrivanju vzrokov ali iskanju zunanjih od nas neodvisnih vzrokov konkretnih problemov (klimatske spremembe). Javnost goji pozicija nemočne žrtve in nezaupanje v strokovne institucije in sisteme.

Politološki pogled na gospodarjenje z vodami v Sloveniji (dr. Andrej A. Lukšič in mag. Maja Bahor iz Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani). Strokovnjaki različnih strok so pripravljeni vstopiti v širok komunikacijski proces in skozi njega oblikovati skupno

interdisciplinarno strokovno osnovo za oblikovanje politike do voda v Sloveniji. Le ta zahteva tudi razmislek in potem spremembo obstoječega komunikacijskega in odločevalskega sistema. Potrebujemo interdisciplinarno komunikacijo, ki presega parcialni pogled posamezne stroke in omogoča skupno strokovno osnovo za oblikovanje sektorskih politik (policy).

Kako se kmetijske politike srečujejo z upravljanjem z vodami (dr. Andrej Udovč iz Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani). Glavne vzpodbude za razmišljanje o upravljanju z vodami v kmetijstvu izvirajo predvsem iz tehnoloških potreb v procesu kmetijske proizvodnje, medtem ko je okoljski vidik posledica določil, ki jih za kmetijsko proizvodnjo določajo drugi sektorji. Drugi odločujoči dejavnik so klimatske spremembe. Pričakujemo, da bo voda postala eden odločujočih omejitvenih dejavnikov (pomanjkanja vode). Pri tem pa zaradi povečevanja cen hrane pričakujemo tudi povečan interes za intenzivnejšo kmetijsko pridelavo in s tem tudi večji interes za izrabo vode v proizvodne namene. Če v prihodnje ne bo bolj usklajenega odziva na povečano povpraševanje po vodi v vseh segmentih družbe, ne le v kmetijskem sektorju, lahko pričakujemo še več nenačrtovanega poseganja v izrabo vodnih virov in zato pogosto v naglici sprejete kratkoročne rešitve, kot odziv na vedno pogostejše krize in katastrofe, kar se bo izkazalo za veliko dražje in bo tudi ogrožalo širše družbene in gospodarske interese.

Lastniško pravne konflikte pri urejanju rečnega prostora na primeru Kamniške Bistrice (mag. Marta Vahtar (ICRO Domžale) in Alenka Babnik iz Občine Kamnik). Ko se je v obvodnem prostoru reke Kamniška Bistrica pripravljala lokacijski načrt za kolesarsko pot, so se pojavili številni, skoraj nepremostljivi problemi. Pot bi predstavljala »javno rabo« za katero se ustanovi služnostna pravica ali vzpostavi status naravnega javnega vodnega dobra lokalne skupnosti. Takega statusa skoraj ni moč vzpostaviti, saj država nima urejenih evidenc nepremičnega premoženja in evidenc upravljalca posamezne nepremičnine, ki je v zemljiški knjigi opredeljena kot javno dobro.

Voda kot ključni element filozofije in inspiracije življenja (dr. Marko Uršič iz Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani). Voda ima velik simbolni pomen v filozofiji, mitologiji, literaturi in umetnosti. Grška filozofja se začne s Talesovo mislijo, da je »prapočelo« sveta voda, ki se nenehno spreminja, obenem pa ostaja ista v vseh svojih stanjih. Voda pogosto povezuje pogsanske mite s krščanstvom. V slovenski literaturi je voda simbolno prisotna tudi v Prešernovem Krstu pri Savici, v našem impresionizmu pa na Jakopičevih slikah Save. Francoski filozof Gaston Bachelard je našel mnoge simbolne pomene vode v sanjah in pesniški domišljiji.